

Samenwerkend Toezicht Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitkomsten toezichtonderzoek Almere

Toezichtonderzoek op beleidsniveau naar de verantwoorde zorg en ondersteuning van gezinnen met geringe sociale redzaamheid

Oktober 2013

Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ) verstaat onder een gezin met geringe sociale redzaamheid een gezin met chronische problemen op meerdere leefgebieden (minimaal vier), waarvan de ouders niet in staat zijn deze problemen zelf op te lossen.

Kinderen van dat gezin lopen hierdoor permanent risico's en/of ondervinden problemen. Het gezin kent vaak een historie van – vastgelopen – hulpverleningstrajecten die niet tot het gewenste resultaat hebben geleid.

- Gezin: omvat één of meerdere ouders, één of meerdere kinderen;
- Chronisch: de problematiek is blijvend, maar kan wel in intensiteit fluctueren;
- Leefgebieden: gezin, wonen, werk, inkomen, gezondheid, onderwijs en veiligheid.

In deze factsheet leest u de uitkomsten van de eerste fase van het toezichtonderzoek van Samenwerkend Toezicht Jeugd naar de aanpak van de gemeente en haar netwerkpartners voor gezinnen met geringe sociale redzaamheid (GGSR).

Deze fase van het toezichtonderzoek richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze gezinnen toereikend hebben vormgegeven.

De zorg en ondersteuning van deze kwetsbare gezinnen mag niet alleen afhangen van de (toevallige) inzet van betrokken medewerkers of organisaties. Dit vraagt van gemeenten om samen met betrokken lokale partijen een overkoepelende beleidsvisie te realiseren en afspraken te maken over hoe de zorg en ondersteuning voor deze gezinnen op verantwoorde wijze tot stand komt. Het belang hiervan wordt met de naderende inwerkingtreding van de nieuwe Jeugdwet en de daarmee gepaard gaande verschuivende verantwoordelijkheden, alleen maar groter.

In het kader van dit toezichtonderzoek hebben de samenwerkende jeugdinspecties vragenlijsten uitgezet bij de gemeente en de – door de gemeente aangegeven – belangrijkste netwerkpartners (maximaal drie). Tevens zijn de door de gemeente aangeleverde documenten in het onderzoek betrokken.

Op basis van de verzamelde informatie heeft STJ de binnen de gemeente bestaande aanpak(ken) voor GGSR beoordeeld aan de hand van het daarvoor ontwikkelde toetsingskader. STJ heeft beoordeeld of op beleidsniveau de aanpak geborgd is en of de vastgelegde werkwijze dan wel de gemaakte afspraken richtinggevend zijn voor de betrokken lokale partijen.

Samenwerkend Toezicht Jeugd vraagt de gemeente en haar netwerkpartners de verbeterpunten die in deze factsheet zijn genoemd op te pakken. STJ verwacht van de betrokken partijen na een jaar een rapportage over de voortgang.

Meer informatie over het toezichtonderzoek en het toetsingskader vindt u op www.toezichtggsr.nl.

Context Almere

In de provincie Flevoland zijn zes gemeenten: Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde. Op verschillende onderdelen van het sociale domein vindt al samenwerking tussen deze gemeenten plaats.

Almere is centrumgemeente betreffende beleid in de openbare geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en huiselijk geweld voor mensen in een kwetsbare positie.

Op bestuurlijk niveau is de intentie uitgesproken om in het transitieproces op het sociaal domein samen verder te werken. Dit beleid staat in 'Stedelijk Kompas Flevoland, 2012'. Het Stedelijk Kompas is in samenwerking met Almere en de regiogemeenten uit Flevoland tot stand gekomen. Het uitgangspunt daarbij is 'lokaal waar mogelijk, regionaal waar nodig'.

Almere is een gemeente van bijna 196.000 inwoners. Uit de gegevens van het CBS van januari 2012 blijkt dat in Almere bijna 74.000 meerpersoonshuishoudens wonen (dat zijn gezinnen met één of twee volwassenen en tenminste één kind).

De gemeente Almere schat dat er binnen hun gemeentegrenzen 150 gezinnen leven die aan de definitie van gezinnen met geringe sociale redzaamheid (GGSR) voldoen.

Almere zelf kent geen doelgroepenbeleid, zij heeft hier bewust voor gekozen en heeft voor GGSR dan ook niets specifiek opgenomen in gemeentelijke beleidsplannen zoals de WMO-nota 'De kracht van Almere 2010-2014'.

De gemeente geeft aan twee aanpakken toe te passen voor GGSR, de aanpak 'Multiprobleemgezinnen' en 'Versterkt Verder'. In deze factsheet worden deze aanpakken beoordeeld.

Aanpak: Multiprobleemgezinnen

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- GGD Flevoland
- Vitree
- Veiligheidshuis Almere

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Aanleiding voor deze aanpak zijn kinderen die in de openbare ruimte overlast veroorzaken. Er zijn niet alleen zorgen over de kinderen, want de gezinnen waarin deze kinderen leven kennen vele andere problemen. Verbetering van de situatie lijkt alleen bereikt te kunnen worden door een aanpak waarbij de situatie binnen de gezinnen wordt veranderd en tegelijkertijd de desbetreffende jongeren buiten de gezinnen een alternatief voor hun huidige gedrag wordt geboden.

Dit vraagt een gecoördineerde aanpak door meerdere personen die ieder over een andere deskundigheid beschikken. Een deel van de aanpak wordt vanuit zorg ingestoken en een deel vanuit veiligheid.

Sinds kort is het deel veiligheid geïntegreerd in de aanpak Top X, die gericht is op veiligheid in Almere en het voorkomen van criminaliteit en maatschappelijke uitval van personen.

Bij de aanpak Multiprobleemgezinnen wordt gewerkt met één plan van aanpak voor het hele gezin, onder coördinatie van een gemandateerde gezinsmanager. Dwang en drang is mogelijk door bijvoorbeeld het inhouden van een deel van de uitkering of een ondertoezichtstelling vanuit Bureau Jeugdzorg. Het opstellen van een plan van aanpak gebeurt waar mogelijk samen met het gezin.

Wanneer het gezin niet meewerkt, maar er wel coördinatie nodig is wordt toch één plan gemaakt, volgens de methode Assertive Community Treatment. De betrokken professionals werken samen in een team. Het team werkt vanuit een herkenbare locatie in de wijk. Introductie van het team bij de gezinnen vindt meestal plaats door de wijkagent die al toegang heeft tot de gezinnen.

De gemeente weet niet hoeveel gezinnen in aanmerking komen voor deze aanpak. De aanpak is begin 2013 van start gegaan en er zitten nog maar enkele gezinnen in deze aanpak

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft de aanpak 'Multiprobleemgezinnen' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	X De gemeenschappelijkheid in de beschrijving wordt gemist. De antwoorden variëren van het beschrijven van gezinnen met complexe problemen tot het benoemen van individuen of jongeren in de leeftijdsgroep tussen 9 en 14 jaar.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente weet in welke wijken deze gezinnen zich met name bevinden en hoeveel gezinnen op dit moment zorg en ondersteuning ontvangt via deze aanpak.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	X De ondervraagde netwerkpartners benoemen allemaal andere punten waar een gezin aangemeld kan worden. De gemeente noemt naast het 'Opschalingsmodel jeugd', het Veiligheidshuis en de politie. Volgens een van de netwerkpartners is er helemaal geen aanmeldpunt.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ De gemeente en twee netwerkpartners noemen maatschappelijk werk, politie en GGD. Maar feitelijk is deze aanpak nog zo recent gestart, dat het lastig is om hierover een uitspraak te doen.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ Uit de antwoorden blijkt dat de ondervraagden allen in de aanpak de eigen kracht van het gezin ondersteunen, zodat de ouders weer de regie kunnen nemen over het gezin en de opvoeding van de kinderen.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	X Uit antwoorden en documenten blijkt niet dat het sociale netwerk van het gezin wordt benut.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ Met het gezin wordt bepaald aan welke doelen wordt gewerkt. De behoeften van het gezin zijn hierin leidend. Als er bijvoorbeeld in het gezin financiële spanningen de boventoon voeren, dan wordt hier eerst prioriteit aan gegeven. Daarna komen de andere doelen aan bod, opnieuw afgestemd op de behoeften van het gezin.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ De aanpak sluit aan bij de zorgvragen van GGSR, ondanks het ontbreken van doelgroepenbeleid in Almere.</p> <p>✗ Er is geen gezamenlijke visie op de zorg en ondersteuning voor de GGSR. In 'Het procesplan 'Pilot aanpak Multiprobleemgezinnen, Gemeente Almere, Kabinet en Veiligheid Januari 2013', wordt geschreven over behoefte aan een stadsbrede visie en regie.</p> <p>✗ De omschrijvingen van de doelen zijn verschillend. Deze variëren van het bestrijden van overlast door jongeren, verbeteren van het opvoedklimaat, het teruggeven van regie over het eigen leven aan het gezin, tot een doelbeschrijving vanuit het veiligheidsperspectief.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ Op gezinsniveau worden de resultaten van de aanpak bijgehouden.</p> <p>✓ De gemeente monitort en evalueert samen met de netwerkpartners. De ondervraagden geven aan dat het korte bestaan van de aanpak de reden is waarom er nog geen evaluatie heeft plaatsgevonden. Er zijn wel op beleidsniveau criteria ontwikkeld op basis waarvan de evaluatie zal gaan plaatsvinden.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	✓ Alle ondervraagden geven aan dat in de aanpak sprake is van één regisseur per gezin.
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	✓ De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat de doorzettingsmacht is geregeld. In het Procesplan 'pilot aanpak multiprobleemgezinnen' staan de bevoegdheden en taken van de regisseur beschreven en verschillende procesbeschrijvingen die in de aanpak relevant zijn voor alle betrokken hulpverleners.
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	✓ De regisseur is voldoende toegerust. Dat hier aandacht voor is blijkt ook uit het genoemde Procesplan waarin als randvoorwaarde voor succes een competente gezinsmanager wordt genoemd. Tevens zijn er afspraken over de caseload van de regisseur gemaakt, al lopen de beelden daarover tussen gemeente en netwerkpartners wel uiteen.
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	✓ Allen zijn van mening dat er met een gezamenlijk plan per gezin wordt gewerkt. LET OP: Een van de netwerkpartners geeft daarbij aan dat dit plan niet leidend is voor het handelen.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	✓ Het is niet duidelijk of – en in welke mate alle gezinsleden aandacht krijgen in de aanpak. De ondervraagden noemen verschillende samenwerkende partijen. LET OP: Twee van de vier ondervraagden noemen niet het onderwijs als samenwerkende partij. Dit is opmerkelijk gezien de aandacht voor jongeren in deze aanpak.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De netwerkpartners en de gemeente zijn van mening dat er outreachend gewerkt wordt. De professional die het dichtst bij het gezin staat legt de huisbezoeken af en onderhoudt de contacten met het gezin op de wijze die het beste aansluit bij het gezin.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✓ Ondervraagden geven aan dat het traject twee jaar kan duren. Dit staat ook in het Procesplan geschreven. Daarnaast geven de gemeente en twee netwerkpartners aan dat er binnen de aanpak mogelijkheden zijn voor dwang en drang als het gezin niet gemotiveerd is.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente initieert, voert regie, monitort de resultaten en financiert.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✓ De gemeente stelt dat bij stagnatie van de zorg opschalingsmogelijkheden zijn georganiseerd: de regisseur kan met signalen naar het management van de betreffende organisatie gaan, of eventueel de zorg opschalen naar de directie en het bestuur van deze organisaties.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✗ Een van de netwerkpartners noemt alleen maatschappelijk werk en de GGD. Politie en onderwijs zijn niet genoemd. Gezien de doelgroep en de doelen van deze aanpak is dit opmerkelijk.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ Er is geen formele samenwerkingsovereenkomst vastgesteld. De samenwerkingsafspraken verlopen grotendeels op casusniveau en in onderling overleg. Ondanks dat er zich op dit moment geen problemen voordoen in de samenwerking, kan het niet vastleggen van de onderlinge samenwerkingsafspraken, leiden tot een risico in de continuïteit (van de samenwerking) van de zorg of ondersteuning van de gezinnen.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ De gemeente en twee van de netwerkpartners geven aan dat de medewerkers voldoende bevoegdheid hebben om beslissingen te kunnen nemen over intensieve zorg en ondersteuning. LET OP: Een andere netwerkpartner is van mening dat er wel commitment is uitgesproken tussen samenwerkende partijen, maar dat dit nog nader geconcretiseerd moet worden.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ Alle ondervraagden geven aan dat er onderling afspraken zijn gemaakt over het delen van de informatie en dat er in de praktijk geen problemen hierbij zijn.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ De aanpak duurt maximaal twee jaar. LET OP: De aanpak bestaat niet lang, waardoor het nog niet duidelijk is of deze termijn voldoet.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✗ Er zijn geen afspraken gemaakt om te voorkomen dat het gezin moet wachten op hulp.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✗ In het Procesplan staat geschreven dat het regelen van nazorg een taak van de gezinsmanager is. Volgens de gemeente moeten hierover nog afspraken worden gemaakt. Dit blijkt ook uit de antwoorden van de netwerkpartners.

Conclusie

Hieronder leest u een conclusie vanuit de bevindingen op de vijf thema's uit het toetsingskader. Deze toetsing richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen toereikend hebben vormgegeven. In deze conclusie is niet gestreefd naar volledigheid. Er is met name gekeken naar de belangrijkste punten waarmee Almere in het vormgeven van zorg en ondersteuning voor GGSR op de goede weg is en de punten die extra aandacht behoeven omdat deze een belangrijk risico behelzen.

Toeleiding

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Om te voorkomen dat deze soms zorgmijdende gezinnen van de benodigde zorg verstoken blijven, is het belangrijk om zicht te hebben op het aantal gezinnen dat specifieke zorg nodig heeft op alle leefgebieden en waarbij aandacht is voor alle gezinsleden. Op dit moment is het niet bekend hoeveel gezinnen in aanmerking komen voor deze aanpak.

Gezin centraal

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Jongeren met probleemgedrag geven aanleiding voor de gemeente om gezinnen zorg en ondersteuning via deze aanpak te bieden. In deze aanpak staat het gezin centraal en wordt rekening gehouden met de behoefte van het gezin.

Aanpak

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

De regisseur beschikt over mogelijkheden om de nodige zorg en ondersteuning in te zetten en indien nodig opschaling van zorg te regelen.

Door het ontbreken van visie op de aanpak van deze kwetsbare gezinnen met complexe problemen en door het ontbreken van gezamenlijkheid in de doelen van de aanpak, bestaat het risico dat de inhoud van de zorg en ondersteuning door de verschillende netwerkpartners op een verschillende wijze wordt ingevuld.

Vervolg conclusie

Samenwerking

Wat gaat goed?

Over de rol van de gemeente bestaan weinig onduidelijkheden bij de netwerkpartners.

Wat kan beter?

Het ontbreken van een formeel samenwerkingsverband waarbinnen de zorg en ondersteuning voor deze complexe gezinnen met meerdere problemen wordt geregeld, maakt de werkwijze kwetsbaar.

Continu

Wat gaat goed?

De inzet van zorg en ondersteuning vanuit deze aanpak is langdurig mogelijk, deze kan als dat nodig is twee jaar duren.

Wat kan beter?

Er is geen eenduidigheid tussen de netwerkpartners over afspraken om te voorkomen dat deze kwetsbare gezinnen met complexe problemen moeten wachten op de benodigde zorg en ondersteuning. Dit levert, samen met het ontbreken van duidelijke afspraken over nazorg, een risico op voor de continuïteit en kwaliteit van zorg voor deze gezinnen.

Aanpak: Versterkt Verder

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- MEE IJsseloevers
- BJZ Flevoland

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Deze aanpak wordt ingezet als een (licht) verstandelijke beperking (LVB) bij multiprobleemgezinnen een dominante rol speelt in de gezinsproblematiek. Voorwaarde is dat er geen sprake is van een gedwongen maatregel zoals een ondertoezichtstelling of jeugdreclasseringmaatregel.

In deze gezinnen is vaak sprake van problemen op verschillende levensgebieden, waarbij verschillende hulpverleners zijn betrokken en het voor het gezin vaak niet duidelijk is wie wát doet en waarom. Ook de hulpverleners hebben hier soms geen zicht meer op.

Als hulp geboden wordt via de aanpak Versterkt Verder, dan volgt een gezamenlijke vraagverduidelijking door een casemanager van Bureau jeugdzorg (BJZ) en een consulent van MEE, met het doel om samen met het gezin te komen tot een plan van aanpak.

Dit plan van aanpak wordt uitgevoerd onder casemanagement/ regie van BJZ. Inbreng van de consulent van MEE is met name gericht op het inzetten van het netwerk in de nazorgfase.

In deze aanpak zitten op dit moment ongeveer 20 gezinnen.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'Versterkt Verder' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ De doelgroep waar deze aanpak voor dient wordt door de gemeente en de twee bevroegde netwerkpartners op dezelfde manier beschreven.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente weet in welke wijken deze gezinnen zich vooral bevinden en om hoeveel gezinnen het ongeveer gaat.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ De twee netwerkpartners zijn ervan op de hoogte waar de gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ Door de gemeente en één netwerkpartner worden dezelfde partijen genoemd die gezinnen (kunnen) aanmelden. De tweede netwerkpartner geeft een aanvulling hierop.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ Volgens de gemeente wordt er volledig met het gezin samengewerkt, dit staat ook beschreven in de brochure 'Versterkt Verder, gezinsondersteuning voor moeilijk lerenden (ouders en kinderen)'. Ook de naam van de methodiek laat zien dat de aanpak gericht is op het versterken van de eigen kracht en verwijst naar de methodiek.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ Volgens de documentatie is de methode systeemgericht en wordt er tevens ingezet op het sociale netwerk van het gezin.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ De aanpak richt zich op de behoefte van het gezin en speelt in op de bestaande problematiek.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR	✓ De aanpak sluit aan bij de zorgvragen van GGSR, ondanks het ontbreken van doelgroepenbeleid in Almere.
	De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR	✗ Er is geen gezamenlijke visie op de zorg en ondersteuning voor GGSR. In het projectplan wordt wel geschreven over een 'behoefte aan een stadsbrede visie en regie'.
	De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	✓ De twee netwerkpartners hebben vergelijkbare doelen voor ogen met de aanpak; er moet een doorbraak komen in vastgelopen hulpverleningstrajecten, er moeten minder hulpverleners in het gezin komen, er moet versterking komen in het zelfsturende vermogen, in de eigen kracht en het sociale netwerk. De gemeente vult aan dat de gezinnen met een minimale ondersteuning verder moeten kunnen.
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ De gemeente en de netwerkpartners geven aan dat de resultaten op casusniveau worden bijgehouden.</p> <p>✓ De gemeente geeft aan dat de verantwoordelijkheid voor de evaluatie van de aanpak op casusniveau bij de netwerkpartners ligt. De gemeente evalueert op beleidsniveau.</p> <p>✓ De evaluatie van de aanpak door de gemeente met de samenwerkende partijen gaf aan dat een regiefunctie wordt gemist voor gezinnen met een LVB problematiek, waarvoor geen gedwongen maatregel is genomen. Het beleid is hier op aangepast. Verder blijkt uit 'Eindrapportage Versterkt Verder, 27 mei 2013, BJZ', dat de maximale capaciteit van de aanpak is benut voor 21 gezinnen. Op basis van de evaluatie is de aanpak gecontinueerd.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	✓ Volgens de gemeente en één van de twee netwerkpartners is er één regisseur voor het gezin. Dit komt overeen met het document.
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	✓ Volgens de gemeente en de netwerkpartners is de doorzettingsmacht voor de regisseur gedelegeerd aan de brandpuntfunctionaris. Deze functionaris wordt ingeschakeld als de samenwerkende partijen er samen niet uitkomen en/of als er doorzettingsmacht moet zijn in verband met het waarborgen van de veiligheid van een of meerdere kinderen. Dit blijkt in de praktijk nauwelijks nodig te zijn. LET OP: In het kader van de rol van de regisseur is het van belang dat deze persoon zelf beschikt over doorzettingsmacht.
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	✓ In het 'concept Projectvoorstel Gezinsmanager juli 2013, BJZ' staan de taken en verantwoordelijkheden van de regisseur omschreven. Hierin staat ook op welke wijze de regisseur ondersteuning in de uitvoering van taken krijgt en hoe de communicatielijnen verlopen.
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met een gezamenlijk plan per gezin Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	<p>✓ De ondervraagden zijn alle drie van mening dat er wordt gewerkt met een gezamenlijk plan per gezin.</p> <p>✓ In het rondetafelgesprek dat georganiseerd wordt door BJZ en MEE, wordt het gezin aangemeld. Hierin komen alle gezinsleden aan bod en de problemen rond alle leefgebieden worden geanalyseerd. In het daarop volgende rondetafelgesprek volgt een evaluatie of een bijstelling van de plannen, dat ook is gericht op het hele gezin.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De gemeente en de netwerkpartners werken op een outreachende wijze. Er worden huisbezoeken afgelegd en de gezinnen worden benaderd op een manier die het best aansluit bij de gezinnen. De regisseur zoekt samen met het gezin naar oplossingen voor de problemen en biedt de ondersteuning, afgestemd op de wensen en mogelijkheden van het gezin.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✗ De netwerkpartners geven aan dat het gezin wordt losgelaten als ze niet meer willen meewerken, dit is een risico. Er zijn verschillende beelden bij de netwerkpartners en de gemeente over het wel of niet kunnen inzetten van dwang en drangmaatregelen.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente financiert samen met de provincie de aanpak. De uitvoeringsregie ligt bij de twee netwerkpartners.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✓ In de brochure 'Opschalingsmodel bij hulpverlening aan gezinnen, Oké-punt, 31 maart 2010', is de opschalingsprocedure stapsgewijs beschreven. De brandpuntfunctionaris Jeugd Almere heeft hierin een belangrijke rol.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✓ De partijen die direct betrokken zijn bij de aanpak, zijn BIZ en MEE. Volgens de gemeente nodigen zij andere partijen uit indien dit voor het gezin op casusniveau nodig mocht zijn, zoals onderwijs, zorg, politie/veiligheid en welzijn. Afhankelijk van de problemen van het gezin worden andere partijen door BIZ en MEE betrokken.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ De samenwerkende partijen hebben zich op beleidsniveau inhoudelijk geconformeerd aan het beleid zoals beschreven in 'Het Oké-punt, dat ben je zelf, Oké-centrum voor jeugd en gezin, Almere'. In het Oké-netwerkoverleg komen deze afspraken aan bod en worden ook op casusniveau afspraken gemaakt. Er zijn echter geen formele samenwerkingsafspraken gemaakt op beleidsniveau in de zin van een convenant of een overeenkomst. Dit kan een risico betekenen voor de continuïteit van de aanpak.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ Alle ondervraagden zijn consistent en geven aan dat medewerkers de bevoegdheid hebben om beslissingen te nemen over de zorg en ondersteuning van de gezinnen. Eén van hen stelt dat hierbij wel dat de grenzen van de eigen organisatie en de gemaakte afspraken een rol spelen.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ De ondervraagden geven aan dat er onderling afspraken zijn gemaakt over het delen van informatie. In het Oké-netwerkoverleg komt dit aan bod en wordt er informatie uitgewisseld, zowel op beleidsniveau als op casusniveau.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ De aanpak kan maximaal een jaar duren, maar de ondervraagden geven aan dat het gezin pas wordt losgelaten als de doelen zijn bereikt.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✗ De gemeente en een netwerkpartner zijn van mening dat hierover geen afspraken zijn gemaakt. De andere netwerkpartner geeft aan dat de gezinnen buiten een eventuele wachtlijst om ondersteuning krijgen. Er is geen consistent beeld.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✗ Volgens de gemeente en een netwerkpartner zijn er geen afspraken gemaakt om te voorkomen dat gezinnen moeten wachten op zorg en ondersteuning. Volgens de andere netwerkpartner is de gemeente Almere hier nog volop mee bezig, maar is een oplossing nog niet voorhanden. Er kan wel worden 'afgeschaald' naar geïndiceerde zorg.

Conclusie

Hieronder leest u een conclusie vanuit de bevindingen op de vijf thema's uit het toetsingskader. Deze toetsing richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen toereikend hebben vormgegeven. In deze conclusie is niet gestreefd naar volledigheid. Er is met name gekeken naar de belangrijkste punten waarmee Almere in het vormgeven van zorg en ondersteuning voor GGSR op de goede weg is en de punten die extra aandacht behoeven omdat deze een belangrijk risico behelzen.

Toeleiding

Wat gaat goed?

Gezinnen met een verstandelijke beperking en multiproblematiek krijgen via deze aanpak specifiek op deze doelgroep toegesneden ondersteuning.

Wat kan beter?

Gezin centraal

Wat gaat goed?

Het gezin en het sociale netwerk staat centraal. De veiligheid binnen het gezin voor het opgroeien van de kinderen wordt in samenspraak met het gezin verbeterd.

Wat kan beter?

Aanpak

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Indien het gezin wordt losgelaten als ze niet meer willen meewerken, bestaat de kans dat de bestaande problematiek toeneemt. Ook omdat deze gezinnen met een verstandelijke beperking niet altijd in staat zijn om consequenties van genomen besluiten te overzien.

Samenwerking

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Het vastleggen van samenwerkingsverbanden op beleidsniveau voorkomt dat de continuïteit van de onderlinge samenwerking onder druk komt te staan.

Continu

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Over de nazorg bestaan onduidelijkheden. Er is ook geen waakvlamconstructie bij deze aanpak. De kans is echter groot dat deze gezinnen met een onderliggende verstandelijke beperking altijd aandacht blijven vragen.